

STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN
CENTRUM FÖR EUROPASTUDIER (CES)

EN KONTINENT I KRIS – MIGRATION, INTEGRATION OCH INKLUDERING

En jämförande studie av kommissionens
handlingsplaner för integration i Europa

Lovisa Kling

Kandidatuppsats:	15 hp
Program:	Europaprogrammet
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Ht/2023
Handledare:	Juan Velasquez

Abstract

When migration to a country increases, the integration of the migrants becomes extra important for the host country's society, economy and culture. In the last decade, Europe has faced several crises, such as the refugee crisis and the covid-19 pandemic, which has affected both migration and integration policy. The challenges that have characterized European society in recent years makes it interesting to study how the measures highlighted by the European Commission to integrate migrants has developed. Therefore, the paper aims to compare the Commission's action plans for integration published in 2016 and 2020 based on the threat theory and the contact theory to see how both perspectives can contribute to understanding the differences between the years and which theory is best suited to understand the Commission's current visions of integration. The qualitative content analysis showed that both theories can contribute to understanding differences between the action plans. Simultaneously, intercultural contact is described as an important integration tool that spans multiple policy areas, suggesting that it is better suited to explain the Commission's current visions of integration. Understanding the development of the European Commission's integration work is important as it is of great influence for the member states.

Kandidatuppsats:	15 hp
Program:	Europaprogrammet
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Ht/2023
Handledare:	Juan Velasquez
Nyckelord:	Europeiska kommissionen, Europa, migration, migranter, integration, inkludering, flyktingkrisen, covid-19, hotteorin, kontaktteorin, handlingsplaner
Antal ord:	11 610

Innehåll

1. Inledning.....	1
1.1 Syfte och frågeställningar	1
1.2 Disposition.....	2
2. Tidigare forskning och teorier.....	3
2.1 Bakgrund och centrala begrepp	3
2.2 Migration och integration i Europa	4
2.3 Teorier om europeisk integration	4
2.4 Integration i Europa efter flyktingkrisen 2015	6
2.5 Teorier som förklarar attityder till invandring.....	7
2.5.1 Hotteorierna	7
2.5.2 Kontaktteorin	8
2.6 Integration under covid-19	9
2.7 Forskningslucka och bidrag.....	10
3. Metod och material.....	12
3.1 Material.....	12
3.1.1 Urval	13
3.2 Metod.....	13
3.2.1 Analysschema	14
4. Resultat.....	16
4.1 Introduktion av kommissionens handlingsplaner för integration	16
4.2 Skillnader mellan handlingsplanerna.....	16
4.3 Nya åtgärder för att förebygga känslan av hot	18
4.4 Att möta och vara en del av samhället.....	19
5. Diskussion och slutsats.....	22
Referenser.....	24

Tabellförteckning

Tabell 1 Översikt över studiens empiriska material.....	12
Tabell 2 Analysschema med exempel på argument grundade i respektive teoris tankesätt.....	14

1. Inledning

Migration är en process som pågår ständigt i alla delar av världen. Det finns många olika anledningar till att människor väljer att migrera och migration kan vara både frivilligt och påtvingat. Det senaste decenniet har den påtvingade migrationen till Europa blivit mer vanlig som en konsekvens av att människor tvingats fly från krig och konflikter (Laksevic et al, 2023, s.1). År 2015 var miljontals människor på flykt från kriget i Syrien vilket ledde till en stor flyktingvåg i Europa som senare kom att kallas ”flyktingkrisen”. Den enorma flyktingvåg som krisen resulterade i har ställt det europeiska asylsystemet inför stora utmaningar och krävt förändringar i medlemsländernas arbete för att stödja och integrera migranter (ibid, s.2).

I och med den ökade invandringen har den europeiska integrationen blivit en alltmer central fråga. När migrationen till ett land ökar är en lyckad integration avgörande för landets samhälle, ekonomi och kultur (Giovanis & Akdede, 2021, s.1). Ofta framställs det stora antalet flyktingar som den största utmaningen. Den svåraste utmaningen är dock att lyckas med integrationen av migranterna i lokalsamhället (De Coninck & Matthijs, 2020, s.25). Tidigare forskning visar att flyktingar möter stora utmaningar som gör det svårare för dem att integreras. Exempel på sådana utmaningar är arbetslöshet samt bristande tillgång till långtidsboende och rättssäkerhet (Rottman, 2023, s.10).

Flyktingkrisen år 2015 ledde till den största flyktingvågen i Europa sedan andra världskriget (Lavenex, 2018, s.1196). En annan kris som Europa upplevt det senaste decenniet är covid-19, en hälsokris som snabbt även kom att påverka andra politikområden. Ett av de områden som påverkades var migrationspolitiken (Schmidt, 2020, s.1177). I och med att Europa upplevt flertalet kriser de senaste 10 åren som haft stor inverkan på migrationspolitiken är det intressant att studera hur de mål och åtgärder EU framhäver i arbetet med att integrera migranter har utvecklats.

1.1 Syfte och frågeställningar

Utifrån ovanstående problemformulering syftar följande studie till att jämföra EU-kommissionens handlingsplaner för integration mellan åren 2016 och 2020 utifrån två framträdande teorier för migrations- och integrationsstudier för att se hur de båda perspektiven kan bidra till att förstå den utveckling som skett mellan åren. Då handlingsplanen från 2020 gäller för åren 2021–2027 avser studien även att förklara vilken teori som är bäst lämpad för att förstå kommissionens nuvarande visioner om integration. Det ena perspektivet studien kommer att utgå från är de olika *hotteorierna*¹ som utgår från att integration motverkas på grund av inföddas känslor av att invandrare utgör ett hot eller konkurrens i samhället. Det andra perspektivet utgörs av *kontaktteorin*² som betonar att kontakt mellan migranter och infödda minskar fördomar och ökar integrationen (Stockemer et al, 2020, s.890; Koos & Siebel, 2019, s.708).

¹ Tidigare forskning använder olika namn för teorier som har en mycket nära koppling till varandra. Därför kommer den ”*etniska hotteorin*”, ”*grupphotteorin*” samt den ”*ekonomiska hotteorin*” att slås ihop under benämningen ”*hotteorierna*”.

² I engelskspråkiga studier benämns teorin ibland som ”*inter-group contact theory*” vilket översätts till *kontaktteorin*.

Under ”toppen” av flyktingkrisen sökte sig 2,4 miljoner flyktingar till Europa (Stockemer et al, 2020, s.884) och i EU:s medlemsländer bor sammanlagt över 50 miljoner utlandsfödda varav cirka 33,5 miljoner födda i tredjeland (Migrationsinfo, 2016). Med andra ord står EU och medlemsländerna inför den svåra och viktiga utmaningen att lyckas med integrationen av miljontals människor. Jag argumenterar därför för att det är av stor relevans för Europastudier att undersöka hur europeiska kommissionen utvecklat sina visioner och förslag till åtgärder de senaste åren utifrån olika integrationsteorier³. Då tidigare forskning inom området tenderar att fokusera mer på konflikter och utanförskap finns ett behov av att vidga perspektivet (Larsson & Spielhaus, 2013, s.108). Följande studie kommer därför att bidra till forskningen genom att inkludera ett perspektiv som tidigare inte fokuserats på i lika stor utsträckning. För att genomföra studien kommer jag att utgå ifrån följande frågeställningar:

1. Hur kan skillnader mellan kommissionens handlingsplaner för integration förstås utifrån hot- och kontaktteorin?

2. Vilken av teorierna är bäst lämpad för att förstå EU-kommissionens nuvarande visioner om integration och inkludering?

1.2 Disposition

I nästkommande kapitel presenteras tidigare forskning om migration, integration och inkludering inom ramen för Europa och EU. Inledningsvis introduceras de centrala begreppen och därefter redovisas tidigare forskning där de centrala begreppen berörs utifrån ett europeiskt perspektiv. Vidare behandlar även kapitlet hur integrationen gestaltades under två stora kriser, flyktingkrisen och covid 19-pandemin. Samtidigt presenteras de mest framträdande teorierna som ofta förekommer i studier om europeisk integration och attityder till invandring. Därefter presenteras det empiriska material som studien utgått från följt av en diskussion om metodvalet. Under avsnittet för metod framställs även ett analyschema för att förtydliga vad uppsatsen avser att undersöka. Resultatet redovisas sedan med hjälp av olika underrubriker för att underlätta för läsaren att skilja resultatets olika delar åt. I de första delarna introduceras läsaren för handlingsplanerna och viktiga skillnaderna mellan dem för att sedan gå vidare och fokusera på hur vardera teori kan kopplas till olika förändringar. Uppsatsen avslutas med en sammanfattande diskussion om studiens resultat samt förslag till vidare forskning.

³ De valda teorierna kan även användas i andra migrationsrelaterade sammanhang.

2. Tidigare forskning och teorier

2.1 Bakgrund och centrala begrepp

Med ”migration” menas att människor förflyttar sig och bosätter sig på nya platser. Att människor väljer att migrera kan bero på allt från säkerhet och mänskliga rättigheter till klimatförändringar och fattigdom. Som tidigare nämntes kan migration ske både frivilligt och vara påtvingat. En vanlig anledning till påtvingad migration är när människor tvingas fly från krig, förföljelse eller brott mot de mänskliga rättigheterna. De som tvingas fly av sådana anledningar kallas ofta för humanitära flyktingar (Europaparlamentet, 2023). Följande studie kommer att beröra integration av alla migranter men med ett visst fokus på flyktingar, det vill säga migranter som har flytt från krig och konflikter. Valet grundar sig i den tidigare forskningens fokus samt det ökade tillflödet av flyktingar till Europa under de senaste åren.

De senaste åren har krig och konflikter i olika delar av världen tvingat ett stort antal människor att fly från sina hemländer. Ett exempel är kriget i Syrien som lett till att över 5 miljoner människor fördrivits och tvingats söka skydd. Även fast de flesta flyktingar oftast flyr till näraliggande länder ökade antalet migranter till Europa kraftigt under 2015 och 2016 (Niemann & Zaun, 2018, s.3). Under 2015 anlände 2,4 miljoner tredjelandsmedborgare⁴ till Europa vilket idag är känt som den ”europeiska flyktingkrisens” topp (Stockemer et al, 2020, s.884). Flyktingkrisen har tillsammans med eurokrisen och Storbritannien utträde ur EU varit omskakande för den europeiska integrationen och medlemsländerna har haft olika åsikter om hur arbetet med migranter ska fortgå. År 2015 sa Tysklands dåvarande förbundskansler Angela Merkel att ett stort kommande projekt är att förstärka EU:s asylsystem. Samtidigt påpekade Ungerns premiärminister Viktor Orbán vikten av att bestämma vilka som ska släppas in i EU och inte. En annan fråga att ta ställning till var om det var EU eller medlemsstaterna själva som skulle ta sådana beslut. Med andra ord finns det stora meningsskiljaktigheter mellan medlemsländerna gällande det gemensamma europeiska asylsystemet (Lavenex, 2018, s.1195).

Integration kan beskrivas som en process att bli exempelvis politiskt, kulturellt och socioekonomiskt accepterad i ett samhälle. Det finns ingen bestämd regel som säger exakt hur integration ska mätas men i studier om integration talas det ofta om tillgången till utbildning, arbeten och sjukvård. Att integreras handlar dock om fler aspekter än tillgång till samhällliga institutioner. Det handlar även om relationen och samhörigheten med andra människor i samhället (Rottman, 2023, s.4). Integration innefattar dessutom både rättigheter och skyldigheter vilka ska vara samma för alla medborgare, oavsett etnisk eller kulturell tillhörighet. Ett sätt att främja integration i ett samhälle kan vara att satsa på exempelvis språkutläring och utbildning för att ge bättre förutsättningar för migranter att integreras i både arbetslivet och i samhället (Regeringskansliet, u.å). Begreppet ”inkludering” är nära relaterat med integration och kan beskrivas som motsatsen till ”exkludering”. Medan integration innefattar processen att bli en del av samhället syftar inkludering mer på specifika grupper eller individers möjligheter att delta. Handlingsplanen för 2021–2027 tar sitt ursprung i ovanstående begrepp då dess syfte är att säkerställa inkludering utifrån ett brett perspektiv samt att täcka de viktigaste aspekterna för integration (La Spina, 2022, s.21).

⁴ En person som är medborgare i ett land som inte tillhör EU kallas för ”tredjelandsmedborgare”.

2.2 Migration och integration i Europa

De senaste 30 åren har antalet asylsökande på kontinenten skiftat. I samband med Balkankrisen under 1990-talet ökade asylsökningarna men kom senare att minska under mitten av 2000-talet då åtgärder gjordes i syfte att avskräcka migranter från att söka sig till Europa (van Selm et al, 2020, s.137). Under det senaste decenniet har migrationen, både inom och till Europa, återigen ökat till följd av väpnade konflikter, klimatförändringar och ojämlikheter runt om i världen (Laksevics et al, 2023, s.1). Samtidigt som flyktingvågen från Syrien var som störst sökte även många afghaner och eritreaner asyl i Europa vilket resulterade i ett rekordstort antal asylsökande under 2015 och 2016 (van Selm et al, 2020, s.138).

Rädslan för att den ökade migrationen ska hota traditionella europeiska värderingar har lett till ökad populism över hela kontinenten. Samtidigt försöker regeringar hitta metoder för att kunna leva upp till FN:s flyktingkonvention från 1951 (van Selm, 2020, s.136). De tre lösningar som tidigare varit mest hållbara för hanterandet av flyktingar är att de frivilligt ska återvända till sitt ursprungsland, att de ska integreras i sitt mottagarland eller att de ska vidarebosättas i ett tredje land. Alla ovanstående lösningar har dock blivit allt svårare att implementera vilket beror på att fortsatta konflikter i världen förhindrar frivilligt återvändande samt att en mer restriktiv invandringspolitik i många mottagarländer gör det svårare för flyktingar att få permanent uppehållstillstånd och integreras. Dessutom blir färre än 1% av flyktingarna vidarebosatta i ett tredjeland (ibid,137).

När migrationen och andelen utrikesfödda ökar i ett land blir integrationen än mer viktigt eftersom migranterna utgör en stor del av landets samhälle, ekonomi och kultur (Giovanis & Akdede, 2021, s.1). Integrationspolitiken i olika europeiska länder skiljer sig dock åt och trots EU-kommissionens handlingsplaner för integration och inkludering är det inte EU som bestämmer specifika integrationskriterier utan ansvaret ligger framför allt hos medlemsländerna. Många europeiska länder har idag en alltmer restriktiv politik på migrationsområdet och tenderar att gå mot ökad kulturell assimilering⁵ (Rottman, 2023, s.4).

Rottman (2023) menar att integration är nära kopplat med ”tillhörighet” och utforskar därför tillhörighetspolitiken i sju europeiska länder. Studien kommer fram till att många politikområden i europeiska länder har negativ påverkan på flyktingars tillhörighet och att flyktingar har sämre möjligheter till att få långtidsboenden, arbeten och rättssäkerhet i alla sju länder. Svårigheter att bli en del av samhället skapar i sin tur känslor av rädsla och osäkerhet hos de drabbade (ibid, s.10). Ökad migration i kombination med stora utmaningar hos europeiska länder att integrera migranter i samhället är ett nutida problem som kommer påverka Europa under lång tid framöver. Forskning inom ramen för EU:s integrationsarbete är därför högst relevant med tanke på de utmaningar som samhället står inför. I nästa avsnitt behandlas några av de teorier som vanligtvis förekommer i studier om europeisk integration.

2.3 Teorier om europeisk integration

I många studier om europeisk integration används olika teorier för att förklara de framsteg som gjorts. Skillnaden mellan olika teorier är vad de väljer att fokusera på och hur de belyser

⁵ ”Kulturell assimilering” är en process där en kultur försvinner när den möter majoritetssamhället. Medan integration strävar efter lyckad heterogenitet i ett samhälle grundar sig ”assimilation” mer i homogenitet.

olika aspekter av integration. Två teorier som ofta används för att förklara europeisk integration är *liberala intergovernmentalismen* och *neofunktionalismen*.

Enligt det *neofunktionalistiska* synsättet är spill-over⁶ effekter drivande för den europeiska integrationen. I samband med flyktingkrisen ökade stödet för att Europa skulle komma på en gemensam lösning för att klara av de utmaningar som krisen innebar. Stödet för en gemensam lösning kan ses som en spill-over från önskan att bevara de öppna gränserna inom Schengenområdet. Med andra ord är migration och Schengenområdet två politikområden som är beroende av varandra och för att bevara de öppna gränserna krävs samarbete inom migrationspolitiken (Wolf & Ossewaarde, 2018, s.43). Värt att nämnda är dock att europeiskt samarbete inte alltid måste vara detsamma som europeisk integration. För att lösa kriser kan medlemsstaterna samarbeta utanför EU:s ramar vilket närmar sig ett intergovernmentalistiskt tankesätt (Niemann & Zaun, 2018, s.17).

Den *liberala intergovernmentalismen* menar att europeisk integration grundar sig i de val som nationella beslutsfattare tar snarare att det är en dynamisk process (Wolf & Ossewaarde, 2018, s.44). En skillnad mellan olika teorier om europeisk integration är åsikterna om vilka aktörer som är mest drivande i processen. Förespråkare för intergovernmentalismen anser att det framför allt är europeiska rådet, det vill säga medlemsländernas ledare, som är drivande i integrationsprocessen (Schmidt, 2020, s.1182). För neofunktionalister spelar dock rådets beslutsfattande en mindre roll och fokus ligger i stället på europeiserat intresse och överstatliga aktörers roll. Numera anser dock allt fler forskare att olika teorier inte måste konkurrera utan att de snarare kan komplettera varandra (Niemann & Zaun, 2018, s.16).

Det kan även finnas aspekter och händelser kopplade till integration som ingen av teorierna kan förklara på ett tillfredställande sätt. Medan majoriteten av den tidigare forskningen använder de två teorierna för att förklara positiv utveckling undersöker Börzel & Risse (2018) om teorierna även kan användas för att förklara hur EU och medlemsländerna reagerat på olika kriser. En av kriserna som deras studie diskuterade var Schengenkrisen som uppkom som en konsekvens av EU:s reaktioner på den ökade migrationen. Studien visar dock att varken *liberala intergovernmentalismen* eller *neofunktionalismen* kan förklara medlemsländernas val att stänga de inre gränserna i samband med flyktingkrisen, trots de välfärdsluster som de återinförda gränskontrollerna innebar (ibid, s.84).

Nikolic & Pevcin (2022) menar i stället att det bästa sättet att förklara desintegrationen med tillfälligt stängda gränser under flyktingkrisen är genom migrationsteorier. Därför anser de att den teori som bäst förklarar Schengenkrisen är en *neoklassisk ekonomisk teori* som grundas på push- och pullfaktorer och som i sin tur påverkar migrationsmönster. Medan pushfaktorer är sådant som får människor att vilja lämna ett land, som exempelvis krig och konflikter, är pullfaktorer sådant som lockar människor vilket kan vara arbeten, välfärdsförbättringar eller mänskliga rättigheter (ibid, s.247). Flyktingkrisen var således en kombination av push- och pullfaktorer vilket resulterade i att många migranter sökte sig till Europa. Under krisens topp upplevde många länder vid EU:s yttre gränser ett ohanterbart inflöde av flyktingar vilket gjorde att deras asylsystem kollapsade. Konsekvensen blev att många migranter då tog sig vidare till andra europeiska länder och den okontrollerade migrationen ökade vilket var den främsta anledningen till att EU stängde de inre gränserna (ibid, s.247–248).

⁶ ”Spill-over” är ett vanligt begrepp inom neofunktionalismen som innebär att integration inom ett område i sin tur kräver integration inom ett annat.

Ovanstående teorier är sedan lång tid tillbaka centrala för att förklara olika aspekter inom europeisk integration och nämns därför ofta i tidigare forskning inom området. Då följande studie görs inom ramen för tio veckor har dock en viss avgränsning krävts. Därför kommer uppsatsen att utgå från andra teorier som mer specifikt fokuserar på olika aspekter som främjar eller motverkar migranternas integration i mottagarländerna. De teorier studien kommer att fokusera på presenteras i avsnitt 2.5.1 och 2.5.2.

2.4 Integration i Europa efter flyktingkrisen 2015

Kriget i Syrien har lett till att det europeiska asylsystemet ställts inför stora utmaningar samt krävt att regeringar arbetar efter nya förutsättningar. Trots att många åtgärder gjorts för att stödja flyktingar sedan 2015 framställs bosättning som en av de största utmaningarna för integration. Idag är det svårt att hitta billiga bostäder i Europa vilket gör det svårare för migranter att integreras i samhället. Den bristande möjligheten att hitta bostäder gör det även svårare att lära sig mottagarlandets språk, att delta på arbetsmarknaden samt att få tillgång till barnomsorg. Dessutom ökar det risken för att flyktingar blir socialt exkluderade eller hemlösa (Laksevics et al, 2023, s.2). Laksevics et al (2023) undersökte bostadssituationen för migranter i olika europeiska städer och kunde därefter peka ut tydliga brister som motverkar integrationen. Många migranter bor på asylboenden som är placerade utanför staden eller på andra isolerade platser vilket gör att de har en mycket begränsad tillgång till olika resurser som finns i staden. Begränsad tillgång till nödvändiga resurser leder till exkludering och gör det svårare att delta i samhället (ibid, s.3). Därför finns det ett stort behov av att främja social inkludering i politiken genom att säkerställa att migranter, och framför allt flyktingar, får tillgång till samarbetsboenden⁷. För att leva upp till ett sådant behov krävs fler inkluderande bostadsprojekt i Europa som kvoterar flyktingar (ibid, s.5).

En annan aspekt som har stor påverkan på flyktingars integration i mottagarländerna är vilken attityd ländernas regeringar och medborgare har till invandring. Den stora flyktingvågen Europa upplevde under 2015 har gjort det extra tydligt att europeiska medborgare är uppsplittrade i två olika läger när det kommer till åsikter om invandring. Samtidigt som solidariteten och viljan att hjälpa de drabbade växte ökade även fientligheten och missnöjet över den ökade migrationen till kontinenten (Koos & Seibel, 2019, s.704). Koos & Seibel (2019) gjorde en kvantitativ studie om skillnader i vilket stöd europeiska medborgare har för flyktingar. Resultatet visade att det fanns en stor variation mellan länderna och att skandinaviska och västeuropeiska länder generellt visar högre stöd än östeuropeiska länder. När fler variabler lades till hittades fler påverkande faktorer. Bland annat att personer som bor i städer visar mer stöd för flyktingar än de som bor på landsbygden. Stödet är även högre hos högutbildade medborgare (ibid, s.717–719). Att medborgare i norra Europa är mer positiva till invandring än medborgare i Östeuropa speglas även i ländernas integrationspolitik då de nordiska ländernas politik är den som är mest gynnsam för flyktingar (De Coninck & Matthijs, 2020, s.27). Den tidigare forskningen redovisar inte om det även innebär att flyktingar i Norden är mer integrerade än i Östeuropa. Däremot har skillnaderna i länderns stöd för flyktingar blivit mer framträdande i integrationsfrågor och särskilt i debatten om hur

⁷ Kommuner kan prioritera att ge bostäder till nyanlända framför andra grupper som ett sätt att underlätta för migranter i bostadsfrågan. För att få fram bostäder till nyanlända sker ett samarbete mellan kommuner och bostadsföretag eller fastighetsägare (Boverket, 2023).

mycket europeiska länder ska hjälpa flyktingar (Koos & Siebel, 2019, s.705). Synen på stöd för flyktingar är med andra ord avgörande för integrationen.

Flyktingkrisen har även resulterat i stora förvaltningsproblem och utmaningar i framställandet av en gemensam politik för hur asylsökande ska fördelas inom EU. Dessutom har radikala högerpartier utnyttjat de rädslor som uppkommit hos medborgare på grund av okontrollerad invandring i sin anti-invandringspolitik (Stockemer et al, 2020, s.884). En annan stor utmaning för integration i dagens Europa är en växande islamofobi hos allmänheten eftersom majoriteten av flyktingarna kommer från muslimska länder. Även bristande språkkunskaper försvårar möjligheterna att integreras (De Coninck & Matthijs, 2020, s.34). Följande avsnitt kommer att diskutera olika teorier som är nära kopplade till attityder till invandring. Attityder till invandring på medborgerlig såväl som på nationell och överstatlig nivå är mycket relevant för studien då det är avgörande för hur väl flyktingar integreras i samhället.

2.5 Teorier som förklarar attityder till invandring

Ovanstående avsnitt förklarade att viljan att integrera flyktingar skiljer sig åt mellan olika länder. Det har därför blivit en central fråga för den europeiska integrationen. För att förstå skillnaderna i stöd för flyktingar har tidigare forskning lyft fram olika teorier som syftar till att förklara olika faktorer som kan påverka attityder till invandring. Följande teorier är starkt kopplade till att ha en social identitet vilket kan förklaras som att människor placerar in sig själva och andra i sociala grupper. Den sociala gruppen har i sin tur stor betydelse för hur individer identifierar både sig själva och varandra (Stockemer et al, 2020, s.887). Centralt för föreställningarna om grupp tillhörighet kan vara uppfattningar om rasskillnader, känslor av att vara överlägsen andra människor eller andra sociala och politiska tolkningar (Escandell & Ceobanu, 2009, s.49).

2.5.1 Hotteorierna

En teori som bygger på den ”sociala identitetsteorin” är den ”etniska hotteorin” som grundas på indelningen i olika sociala grupper där den egna gruppen ska gynnas mest (Stockemer et al, 2020, s.887). Det innebär att infödda med anti-invandrarattityder ser invandrare som en grupp som hotar den grupp de själva tillhör. Exempelvis kan infödda se invandrare som ”kulturella hot” då de är rädda för att de kulturer, religioner och livsstilar som går emot den egna traditionella kulturen ska växa i samhället. Att en stor andel av de migranter som kommit till Europa de senaste åren har bakgrund i muslimska länder kan även skapa en rädsla för ökad islamistisk terrorism (ibid, s.888). Uppfattningar av att invandrare utgör ett hot ökar risken för att exkludering av invandrare används som en försvarsmekanism (Escandell & Ceobanu, 2009, s.49). Det i sin tur försvårar integrationen av migranter ytterligare.

Inom ramen för den ”etniska hotteorin” presenteras även den ”ekonomiska hotteorin” som grundar sig i att känslor av konkurrens om specifika resurser framställer flyktingar som ett ekonomiskt hot vilket ökar negativiteten mot invandrare (Koos & Siebel, 2019, s.706–707; Stockemer et al, 2020, s.890). Exempelvis kan infödda se invandrare som konkurrenter för bostäder, jobb eller socialbidrag (Stockemer et al, 2020, s.888). Koos & Siebel (2019) använder den ”ekonomiska hotteorin” i deras studie för att förklara skillnader i hur olika europeiska länder ställer sig i frågan om flyktingstöd. Studien utgick från en hypotes om att människor som bor i fattigare länder som har haft stor invandring känner en större konkurrens vilket kommer öka fientligheten. De fick dock inte fram något resultat som kunde styrka den hypotesen. Inte heller arbetslöshet visade sig ha ett samband med negativ inställning mot

flyktingar vilket kan bero på att flyktingar inte är ett lika stort hot på arbetsmarknaden som exempelvis arbetsmigranter (ibid, s.721).

Däremot har tidigare studier funnit en koppling mellan uppfattning om grupphot och exkludering. Escandell & Ceobanus (2009, s.64) undersökning om Spanien visade att individer som anser att det bor för många människor med andra nationaliteter och religioner i landet visar högre stöd för exklusionism⁸. Ökad invandring är dock inte den aspekt som har störst påverkan på stödet för exklusionism utan det är snarare sättet som invandrare framställs på i media samt i olika migrationslagstiftningar som skapar uppfattningarna om att de utgör ett hot. Sådan framställning leder till att migranter marginaliseras ytterligare. Dessutom utnyttjar många politiska partier invandringen i syfte att engagera konservativa valkretsar vilket också är en bidragande faktor (ibid, s.66).

2.5.2 Kontaktteorin

En annan teori som är framträdande inom området är ”*inter-group contact*”-teorin (kontaktteorin) som menar att fördomarna om en specifik grupp minskar när kontakten med den ökar. Studier har visat att när ”ut-gruppen” (migranter) växer ökar kontakten mellan dem och ”in-gruppen” (infödda) vilket minskar främlingsfientliga attityder. Infödda bosatta i etniskt blandade samhällen har generellt mer kontakt med invandrare vilket resulterat i färre fördomar mot dem. Att mötas ”mellan grupperna” leder dessutom till ökad solidaritet och förståelse vilket är extra viktigt för flyktingars integration eftersom negativa attityder mot dem är mer utbrett jämfört med andra migrantgrupper (Koos & Siebel, 2019, s.708). Kontakt mellan migranter och infödda främjar dessutom lika status, gemensamma mål och samarbete mellan grupperna vilket också är viktiga förutsättningar för integration. Samtidigt ökar det även stödet för ett lands myndigheter, lagar och normer (Escandell & Ceobanu, 2009, s.47). De positiva effekterna av att möta andra grupper i samhället ställs dock ofta mot åsikterna om att invandrare utgör ett hot mot in-gruppen. Sådana åsikter blir extra framträdande i ekonomiskt svåra tider (ibid, s.45).

Koos & Siebels (2019) studie undersökte om det fanns ett samband mellan mycket invandring och en känsla av ekonomiskt hot. Resultatet visade inget stöd för den hypotesen men däremot fanns ett starkt samband mellan en hög andel invandrare och ökat stöd för flyktingar (ibid, s.722). Som tidigare nämndes kan det bero på att en hög andel invandrare i ett land ökar möjligheter till kontakt mellan olika grupper vilket skapar en ömsesidig förståelse. Det ger därmed stöd för kontaktteorin. Förespråkare för kontaktteorin menar även att det medborgerliga engagemanget främjas när in-gruppen och ut-gruppen möts mer i samhället. Därför är det viktigt att infödda och migranter får chansen att mötas på exempelvis skolor, arbetsplatser eller i olika stadsdelar (Escandell & Ceobanu, 2009, s.44–45). Att mötas i vardagen innebär även att mötas på fritiden. Därför främjar politiker och beslutsfattare även idrotten som betydelsefull i arbetet mot interetnisk socialisering och integration. Idrottsaktiviteter som anordnas av klubbar gör det möjligt för människor med olika bakgrunder att mötas vilket minskar fördomarna mot varandra (Krouwel et al, 2006, s.168–169).

⁸ Exklusionism är en politisk ideologi som syftar till att exkludera människor från samhället. Åsikterna grundas ofta i främlingsfientlighet, rasism och etnisk nationalism.

Kontaktteorin kan delas in i olika typer av kontakt. Den som oftast nämns är direkt kontakt vilket innefattar att människor från olika sociala grupper möts ansikte mot ansikte vilket minskar fördomarna (Hewstone & Swart, 2011, s.375). En annan version av teorin är den indirekta kontakten som kan delas in i ytterligare två kategorier, utökad kontakt och inbillad kontakt. ”Utökad kontakt” innebär att fördomarna minskar redan i de fall en bekant i ”in-gruppen” har kontakt med någon i ”ut-gruppen”. Med andra ord krävs inte alltid direkt kontakt med ”ut-gruppen” utan fördomarna minskar redan vid vetskapen av att kontakt mellan grupperna existerar. Den ”inbillade kontakten” innebär att attityden gentemot andra grupper förbättras bara av att föreställa sig kontakt med dem. Trots att flera forskare är skeptiska till idén har undersökningar visat att inbillad kontakt både minskar fördomar och förbättrar attityder mellan olika sociala grupper (ibid, s.377).

Som tidigare nämndes är attityder till invandring högst relevant och mycket nära kopplat till integration. Det eftersom tidigare forskning menar att en stor aspekt inom integration är relationen till andra människor i samhället (Rottman, 2023, s.4). Att jämföra kommissionens handlingsplaner för integration och studera skillnaderna utifrån hot- och kontaktteorin kommer att ge en bild av om någon av teorierna har haft en större roll i framställningen av handlingsplanerna. Om den nya handlingsplanen tydligare formulerar visioner som fokuserar på migranters anpassning till mottagarlandets kultur eller åtgärder för att minska risken för att migranter dras till våldsbejakande extremism kan ”*hotteorierna*” haft stor inverkan för de förändringar som gjorts. Det är också möjligt att kommissionen valt att lägga mer fokus på nya åtgärder som innebär att infödda och migranter möts mer ute i samhället vilket i så fall kan kopplas till ”*kontaktteorin*”. Ett tredje möjligt utfall är att skillnaderna mellan handlingsplanerna enklast förstås genom att kombinera de båda teorierna.

2.6 Integration under covid-19

Flyktingkrisen är inte den enda kris som påverkat integrationen av migranter i Europa. Även covid 19-pandemin har medfört större politiska och rättsliga utmaningar för genomförandet av den europeiska asylagendan i mottagarländer (La Spina, 2022, s.15). Pandemin som framför allt var en hälso- och ekonomisk kris spred sig snabbt till andra politikområden då kravet på snabba åtgärder gjorde att samhället tvingades anpassa sig efter helt nya förutsättningar. Det gjorde att migrationspolitiken blev än mer lidande (Schmidt, 2020, s.1177). Enligt Crawley (2021) har covid-19 dessutom förvärrat ojämlikheterna vilket har gjort att de mest utsatta idag står ännu längre bort från de möjligheter många andra har. Även ojämlikheter kopplade till migration har ökat och det finns stora skillnader i rätten att flytta, få skydd samt tillgång till utbildning, arbete och sjukvård (ibid, s.1).

Covid-19 påverkade inte bara samhället på politisk nivå utan innebar även stor förändring i hur människor levde sitt vardagliga liv. De anpassningar som krävdes för att stoppa smittspridningen påverkade i sin tur människors interaktion med varandra. Rädslan för att bli smittad förvärrade kategoriseringen av människor i olika sociala grupper där vissa grupper ansågs vara mer ”smutsiga” och ”orena” (Passini & Speltini, 2022, s.975–976). I och med det ökade kravet på hygien blev det därför allt vanligare att dela in länder och kulturer utefter om de var ”smutsiga” eller ”rena” vilket gjorde att människor i ökad utsträckning blev diskriminerade på grund av deras etniska eller kulturella ursprung (ibid, s.980). Enligt Passini & Speltini (2022) finns det därför ett samband mellan rädsla för pandemin och fördomar mot invandrare där covid-19 har förvärrat fientligheten gentemot ”ut-gruppen”.

I följande studie kan covid-19 krisen därför även underlätta förståelsen för hur de olika teorierna blivit mer framträdande. Sambandet mellan covid-19 och ökade fördomar samt pandemins påverkan på interaktioner mellan olika sociala grupper går att koppla till både *hotteorierna* och *kontaktteorin*. Indelningen av grupper där ”in-gruppen” framställs som ”rena” och ”ut-gruppen” framställs som smittobärare ökar känslan av att invandrare är ett hot. Att sådana tankar ökade under pandemin kan ses som ett baksteg för integrationen då *hotteorierna* menar att känslor av att invandrare hotar samhället ökar fördomarna mot dem. Nedstängda samhällen i syfte att stoppa smittspridningen gjorde det dessutom näst intill omöjligt att träffa andra människor vilket markant minskade möjligheterna för olika sociala grupper att möta varandra i vardagen. Enligt *kontaktteorin* förvärrar det situationen för migranter ytterligare då kontakt mellan grupper ses som grunden för lyckad integration.

Med andra ord visar tidigare forskning att effekterna av pandemin gett stor inverkan på både migrationspolitiken och interaktionen mellan människor. Att tidigare forskning är överens om pandemins stora effekter på migrations- och integrationsområdet är en av anledningarna till att det är intressant att jämföra EU-kommissionens handlingsplaner från 2016 och 2020. Det kommer att ge en inblick i hur covid-19 påverkat EU:s visioner och åtgärder för att främja integration och inkludering i europeiska samhällen.

2.7 Forskningslucka och bidrag

Sammanfattningsvis har Europa präglats av flertalet stora kriser de senaste åren och de som haft störst påverkan på migrations- och integrationspolitiken har framför allt varit flyktingkrisen och covid-19 pandemin. Under flyktingkrisens topp anlände rekordmånga till kontinenten vilken krävde stora förändringar i EU:s politik (van Selm et al, 2020, s.138). Några år senare spreds även covid-19 pandemin vilket gjorde migrationspolitiken än mer lidande (Schmidt, 2020, s.1177). Således har ovanstående två kriser föranlett stora utmaningar för den europeiska asylagendan (La Spina, 2020, s.15).

Den ökade invandringen i och med flyktingkrisen har i sin tur gjort frågor om integration högst relevant och en av de största migrationsrelaterade utmaningarna i dagens Europa är flyktingars integration i mottagarländerna (De Coninck & Matthijs, 2020, s.25). Därför är forskning om integration nödvändigt i arbetet för hållbara europeiska samhällen. De utmaningar europeiska länder upplevt efter flyktingkrisen samt de utmaningarna som covid-19 inneburit gör det extra intressant att jämföra kommissionens handlingsplaner från 2016 och 2020 då mycket har hänt i Europa mellan åren. Som tidigare nämntes har dessutom forskningens fokus hittills varit på exkludering, utanförskap och konflikter kopplade till migration. Att vidga perspektivet och i stället studera integration och inkludering av migranter kan därför täcka en forskningslucka som sällan undersöks (Larsson & Spielhaus, 2013, s.108). Enligt Escandell & Ceobanu (2009, s.66) är dessutom vidare forskning med fokus på kontakt och grupphot nödvändigt inom ramen för migrationsstudier. Studiens teoretiska ramverk är därför en passande utgångspunkt i en jämförande studie av kommissionens handlingsplaner.

Förutom att bidra till forskningen genom att studera hur kommissionen utvecklat sina visioner och åtgärder för integration utifrån valda teorier kommer studien att använda en metod som kan täcka ytterligare forskningsluckor. En stor del av den tidigare forskningen har utgått från kvantitativa metoder för att övergripande förklara hur en oberoende variabel (exempelvis ökad migration) påverkar en beroende variabel (exempelvis euroskepsism eller attityder till invandring). Följande studie utgår i stället från en kvalitativ metod där policydokument

jämförs för att djupare kunna studera skillnader över tid. I nästkommande avsnitt kommer valen av metod och material att presenteras och diskuteras ytterligare.

3. Metod och material

3.1 Material

Uppsatsens empiriska analys grundas på två handlingsplaner från europeiska kommissionen. Det första dokumentet är från 2016 och heter ”Handlingsplan för integration av tredjelandsmedborgare” (COM(2016)377) och det andra dokumentet är från 2020 och heter ”Handlingsplan för integration och inkludering för 2021–2027” (COM(2020)758). Enligt europeiska kommissionen (u.å) är tidiga åtgärder och långsiktiga mål avgörande för lyckad integration. Därför framställdes år 2016 en handlingsplan där åtgärder inom alla politikområden som påverkar integration behandlas i syfte att stödja medlemsstaterna i utvecklandet av deras integrationspolitik. Handlingsplanen inkluderar alla tredjelandsmedborgare i EU men fokuserar även på åtgärder som är specifikt för flyktingar. Fyra år senare framställdes en ny handlingsplan som grundar sig i de resultat som handlingsplanen från 2016 givit. Den senaste handlingsplanen, från 2020, ger därför även förslag på hur stöd kan ges till migranter med specifika egenskaper som försvårar integrationen. Hur politiken utformas är främst medlemsländernas ansvar men EU är en viktig aktör eftersom de stödjer medlemsstaterna i form av vägledning och finansiering (ibid).

Eftersom EU spelar en stor roll i att stödja medlemsländerna i utformandet av deras integrationspolitik anser jag att det är av stor relevans att studera EU-dokument för att på så sätt få en inblick i deras arbete med integrationsfrågor. Att handlingsplanerna inkluderar olika migrantgrupper men med visst fokus på flyktingar motsvarar även den avgränsning jag valt i min studie. En risk med att utgå från handlingsplaner är att de mål och visioner som presenteras inte alltid överensstämmer med vad som görs i verkligheten. Då studien endast undersöker innehållet i handlingsplanerna och inte hur åtgärderna implementeras i praktiken kommer det inte att påverka resultatet negativt.

Tabell 1: Översikt över studiens empiriska material

Dokumentnamn	Utfärdande institution	Utfärdandedatum	Beskrivning
”Handlingsplan för integration av tredjelandsmedborgare”	Europeiska kommissionen	7.6.2016	Beskriver EU:s politiska ram samt åtgärder som ska stödja medlemsländerna att förbättra sin integrationspolitik
”Handlingsplan för integration och inkludering för 2021–2027”	Europeiska kommissionen	24.11.2020	Innehåller nya åtgärder utifrån i de resultat som handlingsplanen från 2016 gett

För att hitta mitt empiriska material använde jag mig av sökfunktionen på europeiska kommissionens hemsida. Där sökte jag bland annat på ”integration”, ”inkludering”, ”migranter” och andra centrala begrepp för min studie i ett försök att hitta relevanta dokument. Jag hittade då en sida som handlade om inkludering av migranter och flyktingar vilket motsvarar mitt studieområde. Sidan i sin tur länkade till ett strategidokument som syftade till att fastställa de viktigaste prioriteringarna i kommissionens arbete för integration; *action plan on the integration and inclusion*. I samband med att jag sökte mer information om handlingsplanen förstod jag att den handlingsplanen jag hittat grundar sig i en äldre version från 2016 vilket lade grunden för min idé att jämföra dokumenten för att se vilka skillnader

som finns mellan åren. Jag argumenterar för att europeiska kommissionens hemsida är en mycket trovärdig källa i sökandet efter EU-dokument eftersom det är en EU-institution som arbetar med att ta fram initiativ och forma strategier.

3.1.1 Urval

När det kommer till integration och inkludering inom ramen för EU finns ett stort urval av material att välja mellan. Valet av empiriskt material gjordes utifrån vad som bäst svarar upp till uppsatsens syfte och frågeställningar. Då studiens syfte har en nära koppling till europeiska kommissionens arbete med integrationsfrågor är strategidokument utfärdade av EU mycket önskvärt vilket har påverkat mitt urval av material. Att det gick att få tillgång till liknande dokument från två olika årtal gjorde det dessutom möjligt att jämföra EU:s visioner över tid. De kriser och utmaningar som Europa stått inför mellan åren 2016 och 2020 gör en sådan jämförelse extra intressant och har lagt grunden för mina frågeställningar som jag anser är möjliga att besvara med hjälp av det valda materialet.

I samband med sökandet av material hittades flera dokument som ligger nära mitt valda forskningsområde. Att göra urval innebär dock även att välja bort material och eftersom undersökningen gjordes inom ramen för en kandidatuppsats var tidsaspekten avgörande. Därför fick jag välja bort material som hade kunnat ge ett bredare perspektiv på forskningsfältet. Exempel på sådana dokument är *EU:s migrations- och asylpakt*, *EU:s handlingsplan mot rasism 2020–2025* och *EU:s strategiska ram för romers jämlikhet, inkludering och deltagande* som alla är nära kopplade med integration och syftar till att förbättra rättigheterna för människor i EU. Det empiriska material jag har valt att studera har dock ett specifikt fokus på integration av migranter. Jag vill därför argumentera för att mitt valda material fortfarande är mycket gott lämpat för att svara upp till uppsatsens syfte och frågeställningar med hänsyn till den förbestämda tidsbegränsningen.

3.2 Metod

Metoden som studien använt sig av är kvalitativ innehållsanalys vilket är en form av textanalys. Textanalys är en vanlig metod i syfte att beskriva samhällsvetenskapliga forskningsproblem och innehållsanalys är en textanalytisk inriktning som ofta används för att få en bred blick över materialet när syftet är att hitta mönster eller jämföra texter från olika tidpunkter (Boréus & Bergström, 2018, s.52). För att få svar på mina frågeställningar behövde jag jämföra policydokument från två olika årtal vilket gjorde att innehållsanalys var den metod jag ansåg var mest behjälplig för att besvara mina forskningsfrågor.

Då studien utgår från två olika teorier behövde jag jämföra handlingsplanerna och studera hur olika delar av dem skiljer sig åt med utgångspunkt i teoriernas ståndpunkter. I arbetet med den jämförande analysen använde jag mig av kodning vilket ingår i alla innehållsanalyser. Att koda material innebär att kategorisera delar av den text som studeras för att kunna undersöka de olika delarna på ett konsekvent sätt (Boréus & Bergström, 2018, s.50). I praktiken utförde jag kodningen av mitt material genom att markera de stycken eller meningar som var relevanta och som jag ansåg kunde bidra till att svara på mina frågeställningar.

Jag började med att studera handlingsplanen från 2016 och antecknade eller markerade sådant som var specifikt för den situationen Europa var i just då samt det som framställdes som de viktigaste åtgärderna för främjad integration. Samtidigt markerade jag meningar eller stycken som kunde kopplas till någon av teorierna i olika färger för att enklare kunna skilja dem åt.

Efteråt gjorde jag likadant med handlingsplanen från 2020. Då kunde jag även markera det som hade förändrats sedan den första handlingsplanen, antingen områden som var helt nya eller befintliga områden som hade förändrats. När jag hade fått en uppfattning för hur de båda handlingsplanerna var uppbyggda och vad som skiljde dem åt kunde jag studera de stycken jag hade markerat och som var relevanta för min undersökning. Genom att studera skillnaderna utifrån hot- och kontaktteorin fick jag en uppfattning för i vilken utsträckning teorierna kunde bidra till att förstå skillnaderna i handlingsplanerna samt vilken av teorierna som är bäst lämpad för att förstå kommissionens nuvarande visioner om integration och inkludering. På så sätt kunde en kvalitativ innehållsanalys av mitt empiriska material användas för att besvara uppsatsens frågeställningar.

En utmaning under analysen var att få en tydlig bild av skillnader mellan handlingsplanerna samtidigt som jag framför allt behövde fokusera på de delar som var relevanta utifrån mitt teoretiska ramverk. För mycket fokus på vilka förändringar som skett riskerar att endast ge den förståelse som krävs för ett rapportskrivande. Att utgå från de teoretiska perspektiven kan å andra sidan leda till att de förändringar som de valda teorierna inte kan förklara på ett tillfredställande sätt missas eller framställs som mindre betydelsefulla för integrationen. Så är dock inte fallet utan de avgränsningar som gjorts har eftersträvat en balans mellan att hitta viktiga skillnader samt att kunna förstå dem utifrån teorierna.

Att göra textanalyser utgör dessutom en risk för att mina egna fördomar och tidigare förförståelse kan leda till en felaktig tolkning av materialet. Då uppsatsen avser att studera skillnader mellan kommissionens handlingsplaner utifrån teorier behöver jag dock lägga mer fokus på kommissionens avsikter och mindre på mina egna tolkningar. Därför valde jag att använda mig av den *avsändarorienterade tolkningsstrategin* där fokus ligger på avsändarens syfte med texten (Boréus & Bergström, 2018, s.32). Den valda strategin gav således mindre utrymme för mina egna tolkningar och valdes eftersom den passar bäst för uppsatsens syfte vilket är viktigt för att uppnå hög reliabilitet. Att analysera texter kräver dock ändå att tolkningar görs vilket gör att det finns en risk att resultatet påverkas negativt. Ett annat sätt att mäta reliabilitet är hur stor möjlighet det finns för andra forskare att göra om studien och få samma resultat (ibid, s.42). Då handlingsplanen från 2020 avser att gälla åren 2021-2027 kan eventuella förändringar och uppdateringar under tiden innebära att en framtida studie uppnår andra resultat. Jag anser dock att de skillnader som finns mellan handlingsplanerna idag visar en tydlig riktning för utvecklingen som skett och hur teorierna kan tillämpas för att förstå den.

3.2.1 Analysschema

För att förenkla och sammanfatta vad som ska undersökas inom ramen för en kvalitativ textanalys kan ett analysschema vara till hjälp (Esaiasson et al, 2017, s.46). Nedanstående tabell syftar därför till att förklara viktiga aspekter som den kvalitativa innehållsanalysen kommer att grunda sig i. I mitt fall används analysschemat för att underlätta analysen av hur hot- och kontaktteorin tar sig uttryck i handlingsplanerna.

Tabell 2: Analysschema med exempel på argument grundade i respektive teoriers tankesätt

	Hotteorierna	Kontaktteorin
Vad behöver förändras för att underlätta för integrationen av migranter?	”Media och politiker bör formulera sig på ett sätt som inte framställer invandrare som ett hot mot samhället”	”Fler möjligheter för infödda och invandrare att mötas i samhället kommer att minska fördomarna mot varandra”

Hur kan integration främjas inom utbildningssektorn/på arbetsplatsen?	”Etnisk mångfald på arbetsplatser kan minska uppfattningar om rasskillnader och överlägsenhet”	”Mötet mellan infödda och invandrande barn i skolor bidrar till att bekämpa segregationen”
Hur påverkar tillgången till bostäder vidare integration i samhället?	”Brist på bostäder och segregation gör det svårare för invandrare att anpassa sig till värdlandets kultur”	”Bostadsfrågan är avgörande för migranternas möjligheter att möta värdlandets samhälle”
Hur kan migranternas samhällsdeltagande främja integrationen?	”Det kan förebygga risken för radikaliserings och underlätta förståelsen för europeiska värderingar”	”Interkulturella möten kan bekämpa främlingshat och bidrar till sammanhållningen i ett samhälle”
Vilka aspekter försvårar integrationen i europeiska samhällen?	”Spridning av extremistiska ideologier ökar känslan av hot vilket kan leda till exkludering”	”Segregerade stadsdelar försvårar mötet mellan olika sociala grupper”

I ovanstående tabell är de teorier som ligger till grund för uppsatsen placerade i varsin kolumn. Raderna i sin tur består av fem olika frågor vars exempelvis syftar till att förstå teoriernas ståndpunkter i olika integrationsfrågor som handlingsplanerna berör. Som presenterades i avsnitt 2.5.1 och 2.5.2 anser kontaktteorin att mötet ”mellan grupper” är viktigt för integrationen medan hotteorierna framför allt fokuserade på olika aspekter där invandrare utgör ett hot i värdlandet (Koos & Siebel, 2019; Stockemer et al, 2020). Därför är ”exempelargumenten” grundade i främjandet av interaktion mellan grupper respektive föreställningen om invandrare som ett hot.

De frågor som ställts i analys-schemat utgör några av de viktigaste frågorna som kommer att ställas till de texter som ska analyseras. Den första och sista frågan i analys-schemat är väldigt breda och kräver en övergripande förståelse för vad handlingsplanerna förmedlar och vad som skiljer dem åt. Fråga 2-4 är däremot mer avgränsade och berör specifika politikområden som ofta framställs som viktiga i integrationspolitiken. Analys-schemats kategorier (exempelargumenten) utgörs i sin tur av en relativt öppen tolkning av hur vardera teori hade kunnat ställa sig i olika integrationsfrågor. Eftersom kommissionen inte kommer att skriva ordagrant att de utgår från en specifik teori är en öppen tolkning en fördel och kommer att underlätta besvarandet av uppsatsens frågeställningar. Genom att undersöka hur frågorna i analys-schemat besvaras i handlingsplanerna kommer jag att få en förståelse för vilka skillnader som finns och i vilken utsträckning de teoretiska perspektiven ligger till grund för det.

Således anser jag att studiens metod- och materialval är väl anpassat för att besvara de frågor uppsatsen ämnar att besvara vilket är avgörande för god validitet (Boréus & Bergström, 2018, s.38-39). Något som dock kan påverka validiteten negativt är eventuella brister i analys-schemat. Då analys-schemat endast består av fem frågor finns det en risk att den inte täcker alla viktiga aspekter som hade kunnat bidra till att besvara uppsatsens frågeställningar. Därför hade ett analysverktyg som täcker fler områden förbättrat validiteten. Att analys-schemat, och därmed även innehållsanalysen, utgår från en öppen tolkning av teorierna minskar dock risken för att viktiga aspekter missas.

4. Resultat

Nedan presenteras den empiriska undersökningens resultat. Avsnitt 4.1 ger en kort introduktion för handlingsplanernas syften och fokusområden för att förtydliga vad följande delar utgår från. Därefter redovisas framträdande skillnader mellan handlingsplanerna i avsnitt 4.2. Skillnaderna diskuteras sedan utifrån hotteorierna i avsnitt 4.3 samt utifrån kontaktteorin i avsnitt 4.4 vilket kommer att besvara uppsatsens första frågeställning; *Hur kan skillnader mellan kommissionens handlingsplaner för integration förstås utifrån hot- och kontaktteorin?* Redogörelsen för hur teorierna kan bidra till att förstå skillnader mellan åren kommer även att ge en förståelse för hur de kan appliceras på kommissionens nuvarande visioner vilket besvarar uppsatsens andra frågeställning; *Vilken av teorierna är bäst lämpad för att förstå EU-kommissionens nuvarande visioner om integration och inkludering?*

4.1 Introduktion av kommissionens handlingsplaner för integration

Den första handlingsplanen publicerades år 2016 i syfte att förbättra den gemensamma strategin inom de politikområden som är betydelsefulla för integrationen av tredjelandsmedborgare. Målet med att implementera fler åtgärder för att stärka integrationspolitiken var att skapa ett mer sammanhängande, välmående och inkluderande Europa (COM(2016)377, s.2-3). Därför berör 2016 års handlingsplan både viktiga politiska prioriteringsområden samt vilka verktyg som kommer att användas för att stödja medlemsländerna i att vidareutveckla deras nationella integrationspolitik. Enligt kommissionen är det vanligt att tredjelandsmedborgare möter hinder på arbetsmarknaden, i utbildningssystemet och de har ofta svårt att få tillgång till boenden (COM(2016)377, s.3). Nämda politikområden blev därför viktiga i handlingsplanen och i arbetet för lyckad integration.

År 2020 presenterades en ny handlingsplan som bygger vidare på versionen från 2016 och som gäller mellan åren 2021 och 2027. Då det fortfarande fanns brister och utmaningar gällande utbildning, arbeten och tillgång till grundläggande tjänster krävdes förnyade åtgärder (COM(2020)758, s.4). Därför är fokusområdena i 2020 års handlingsplan snarlika med de prioriteringsområden som presenterades 2016. Det finns dock även skillnader mellan handlingsplanerna vilket kommer att vidareutvecklas i följande avsnitt.

4.2 Skillnader mellan handlingsplanerna

Att jämföra kommissionens handlingsplaner mellan två relativt närliggande årtal visade på många likheter men också många skillnader i vad som framställs som centralt för lyckad integration och hur det motiveras. Först och främst är den nya handlingsplanen bredare och inkluderar fler grupper än den första. Medan den första handlingsplanen endast omfattade tredjelandsmedborgare inkluderar den nyare versionen även EU-medborgare med invandrarbakgrund (COM(2020)758, s.2). Samtidigt lägger den senare även mer fokus på åtgärder för migranter med personliga egenskaper som sexuell läggning, kön, religion och eventuella funktionshinder som riskerar att försvåra integrationen (COM(2020)758, s.7).

Trots att det endast är fyra år mellan handlingsplanerna speglar ett nytt världsläge och nya omständigheter av sig. Enligt kommissionen har andelen födda utanför EU ökat de senaste åren (COM(2020)758, s.3). Det framgår dock inte i vilken utsträckning det är ett resultat av flyktingkrisen eller vad det ökade inflödet beror på. Däremot har covid-19-krisen haft en betydande roll i att förstå brister i integrationspolitiken samt gett inspiration för hur den kan

vidareutvecklas. Det går i linje med den tidigare forskningen som menar att pandemin spred sig till andra politikområden (Schmidt, 2020, s.1177; La Spina, 2020, s.15). Samtidigt som pandemin visade på stor ojämlikhet i tillgången till sjukvård blev det extra tydligt att migranternas bidrag till samhället och ekonomin var betydelsefullt. Inte minst då många med utländsk bakgrund är anställda inom vården (COM(2020)758, s.3).

Nu till några av de åtgärder och politiska prioriteringar som har förändrats eller uppdaterats mellan handlingsplanerna. Medan några områden är helt nya för 2020 består andra endast av mindre uppdateringar. Ett av de områden som vanligtvis benämns inom integrationspolitik och som därför valdes ut som en viktig del i analys-schemat är utbildning. I handlingsplanen från 2016 menar kommissionen att utbildning är en av de viktigaste integrationsverktygen och betonar vikten av att lära sig värdlandets språk. De menar även att utbildning förbättrar förståelsen för det mottagande landets kultur och värderingar. Därför uppmanades medlemsstaterna att se till att lärare och skolpersonal har den kompetens som krävs för att utbilda i mångfaldiga klassrum (COM(2016)377, s.7-9).

Även 2020 års handlingsplan fokuserar på utbildningen som ett av de viktigaste politikområdena för lyckad integration och betonar även hur pandemin visat på vikten av att alla ska ha samma möjligheter till utbildning. Medan kunskaper i värdlandets språk fortfarande anses vara avgörande för integration lägger den nya handlingsplanen även mer vikt i hur utbildning kan motverka segregation och extremism (COM(2020)758, s.9-10). Att invandrade och infödda barn möts i skolorna skapar ett mer inkluderande utbildningssystem vilket kan minska segregationen. Även undervisning i frågor som rör medborgarskap, demokrati och kritiskt tänkande betonas mer då det kan minska risken för att unga intresserar sig för våldsbejakande extremistiska rörelser, organisationer och ideologier (COM(2020)758, s.10). Huruvida nämnda skillnader gällande utbildningssektorn kan kopplas till hot- och kontaktteorin kommer att utvecklas i avsnitt 4.3 och 4.4.

Ett annat politikområde som analys-schemat utgår från är tillgången till bostäder. Bostadsfrågan benämns i båda handlingsplanerna men har fått mycket mer utrymme i den senare. I den första handlingsplanen diskuteras bostäder tillsammans med hälso- och sjukvård i ett gemensamt avsnitt för ”tillgång till grundläggande tjänster”. Där menar kommissionen att tillgång till bostäder är av stor vikt för integration men att samhället stod inför stora utmaningar som bland annat grundade sig i det stora inflödet av migranter efter flyktingkrisen (COM(2016)377, s.11). Fyra år senare har bostadsfrågan fått mycket större utrymme inom ramen för EU:s integrationspolitik. Samtidigt läggs även fokus på hur boendeförhållanden kan underlätta kontakten mellan olika sociala grupper och minska segregationen. För att bekämpa segregationen i EU avser därför kommissionen att samarbeta med medlemsstaterna för att förbättra tillgången till bostäder till ett överkomligt pris samt att motverka diskriminering på bostadsmarknaden (COM(2020)758, s.15-16).

För att migranter ska bli en del av värdsamhället är det viktigt att de får chansen att delta i det. Redan i handlingsplanen från 2016 menar kommissionen att politiskt engagemang samt att skapa kontakter genom idrotts- eller kulturella aktiviteter är en viktig del av integrationen. Interkulturella möten främjar den ömsesidiga förståelsen vilket både får migranterna att känna sig inkluderande samtidigt som värdlandet blir mer välkomnande. Dessutom bidrar det till att migranter får en bättre förståelse för europeiska värderingar. Därför ville kommissionen redan 2016 främja dialogen mellan olika grupper (COM(2016)377, s.13-14). År 2020 kvarstår mötet med värdsamhället som en viktig aspekt samtidigt som kommissionen ger ett bredare perspektiv på var möten kan ske och vilka konsekvenser det får för integrationen. Bland annat

uppmannas medlemsstaterna att underlätta för kontakt mellan migranter och värdsamhället genom exempelvis idrotts-, ungdoms- och kulturaktiviteter, utbildning eller volontärarbeten. Tanken bakom den ökade kontakten är att det ska bekämpa exkludering, främlingsfientlighet, radikaliserings och ”vi mot dem”-känslan (COM(2020)758, s.21-23). Således anser kommissionen att det interkulturella mötet genom olika fritidsaktiviteter kan bidra till integrationen vilket instämmer väl med den tidigare forskningen inom området (Krouwel et al, 2006, s.168-169).

En markant förändring mellan handlingsplanerna är fokuset på att bekämpa våldsbejakande extremism och radikaliserings. I handlingsplanen från 2016 benämns inte det området alls medan den senare handlingsplanen tar upp det i flera avsnitt. En av nyckelprinciperna i handlingsplanen från 2020 är att ”alla ska inkluderas”. Kommissionen menar att ökad sammanhållning i samhället kan förhindra spridningen av extremistiska ideologier vilket i sin tur minskar risken för våldsbejakande extremism och terrorism. Att satsa på utbildning, ungdomsaktiviteter, kultur och idrott är därför extra viktigt för personer som befinner sig i riskzonen eftersom nya möjligheter för dem kan förebygga radikaliserings (COM(2020)758, s.7). Därför uppmannas medlemsstaterna att se till att fritids- och idrottsaktiviteter erbjuds till ett rimligt pris. Som tidigare nämntes är även utbildning en viktig aspekt för att förhindra extremism vilket ligger till grund för förslaget att inkludera kritiskt tänkande och demokratifrågor i undervisningen (COM(2020)758, s.10-12). Samtidigt kommer kommissionen att erbjuda myndigheter finansiering och utbildning för att stödja europeiska samhällen att förebygga radikaliserings (COM(2020)758, s.18). Följande avsnitt kommer att vidareutveckla viktiga skillnader mellan handlingsplanerna utifrån studiens teoretiska ramverk.

4.3 Nya åtgärder för att förebygga känslan av hot

Den första teorin studien utgår från är hotteorierna vilket innefattar grupphotsteorin, etniska hotteorin och ekonomiska hotteorin som alla innefattar känslan av att invandrare utgör någon form av hot (Stockemer et al, 2020, s.888; Koos & Siebel, 2019, s.706-707). I kommissionens handlingsplaner hittades både likheter och skillnader som kan kopplas till någon av hotteorierna. Exempelvis förtydligar båda handlingsplanerna att de åtgärder som görs för att integrera migranter inte ska missgynna andra grupper som också är i behov av stöd (COM(2016)377, s.4; COM(2020)758, s.6). Inföddas syn på invandrare som hot för bland annat bostäder, jobb eller socialbidrag riskerar att förvärras i och med de åtgärder som görs för att integrera migranter. Att kommissionen förtydligar att övriga grupper inte kommer att missgynnas kan betyda att de är väl medvetna om den utbredda känslan av att migranter utgör ett hot.

Förutom känslan av ekonomiskt hot finns även en rädsla för att den ökade migrationen kommer resultera i att den traditionella kulturen hotas eller för att terrorismen kommer att öka (Stockemer et al, 2020, s.888). Som ett sätt att motverka det främjar kommissionen åtgärder för att migranter ska förstå värdlandets värderingar samt åtgärder för att bekämpa våldsbejakande extremism. Sådana åtgärder är dock mycket mer framträdande i handlingsplanen från 2020. I handlingsplanen från 2016 nämns kort idén om medborgarskapskurser då det är av stor vikt för integrationen att migranter förstår värdlandets kultur, värderingar och lagar (COM(2016)377, s.8). Samtidigt hade kommissionen som avsikt att starta projekt i syfte att främja europeiska värderingar genom film, konst och kultur (COM(2016)377, s.22). I den senare handlingsplanen är tankarna om att migranter måste respektera europeiska värderingar och anpassa sig till värdlandet mycket mer centralt.

Dessutom beskrivs flera åtgärder för att förhindra radikaliserings och extremism vilket inte nämns alls i den första handlingsplanen. En tydlig skillnad mellan handlingsplanerna är därför hur de framställer risken för radikaliserings och extremistiska ideologier som ett hot mot samhället. Samtidigt beskriver 2020 års handlingsplan hur utbildning och ökat samhällsdeltagande kan motverka att sådana ideologier sprids (COM(2020)758). När ovanstående skillnader studeras utifrån studiens analyschema är det tydligt att det finns skillnader mellan handlingsplanerna som kan kopplas till de olika hotteorierna.

Även det interkulturella mötet framställs ha stor betydelse för den ömsesidiga förståelsen och därmed för integrationen. Redan 2016 menade kommissionen att mötet med värdsamhället bidrar till att migranter får ökad förståelse för samhällets normer och värderingar (COM(2016)377, s.13). I handlingsplanen från 2020 beskrivs dock mer ingående hur idrott och kultur, tillsammans med utbildning, minskar inställningen av att olika sociala grupper konkurrerar mot varandra (COM(2020)758, s.21). Att främja mötet i samhället är framför allt centralt för kontaktteorin men kan även kopplas till hotteorierna i de fall syftet är att få migranter att anpassa sig till värdlandets kultur eller att minska ”vi mot dem-känslan”. Åtgärder för att migranter ska anpassa sig kan kopplas till rädslan för att deras kulturer och livsstilar ska hota de traditionella värderingarna. Samtidigt kan ”vi mot dem-känslan” kopplas till de förbestämda sociala gruppindelningarna som Stockemer et al (2020, s.887-888) diskuterar. Fler ansträngningar för att motverka sådana uppdelningar visar på medvetenhet för vad som hindrar integration enligt hotteorierna.

Som den tidigare forskningen beskrev har media en stor inverkan på hur migranter framställs vilket påverkar uppfattningar om hot (Escandell & Ceobanus, 2009, s.66). Det lade i sin tur grunden för ett av de hotteoretiska exempelargumenten i analyschema, att media bör formulera sig på ett sätt som inte får invandrare att framstå som ett hot mot samhället. Handlingsplanen från 2016 nämner inget om medias påverkan. Däremot beskriver handlingsplanen från 2020 hur viktigt det är att människor är informerade om integrations- och migrationsfrågor då det minskar fördomarna. För att öka kunskaperna i ämnet avser kommissionen därför att finansiera projekt för att förbättra journalistiken (COM(2020)758, s.22). Det tyder på att åtgärder gjorts för att undvika att migranter framställs som ett hot vilket kan kopplas till hotteorierna.

Av de frågor som ställdes i analyschema i avsnitt 3.2.1 besvaras flera av dem på ett sätt som kan kopplas till det hotteoretiska perspektivet. Åtgärder för att förebygga att migranter framställs som ett hot, för att förebygga radikaliserings och för att migranter ska anpassa sig till europeiska värderingar är mycket mer framträdande i den senare handlingsplanen. Med andra ord kan hotteorierna kopplas till flera av de uppdateringar som gjorts mellan åren.

4.4 Att möta och vara en del av samhället

Den andra teorin som använts för att studera handlingsplanerna är kontaktteorin som utgår från att kontakten mellan sociala grupper minskar fördomar, ökar förståelsen och bidrar till integrationen (Koos & Siebel, 2019, s.708). Två politikområden som kommissionen framställer som viktiga för integration i båda handlingsplanerna är utbildning och bostadsfrågan. Det är dock bara den senare handlingsplanen som förklarar hur den interkulturella och interetniska kontakten kan främjas genom nämnda politikområden. Bland annat menar kommissionen att mötet mellan infödda och invandrade barn i skolor är viktigt för att motverka segregation och för att skapa ett mer inkluderande utbildningssystem (COM(2020)758, s.10). I andra handlingsplanen framställs även tillgången till bostäder som

viktig eftersom det är avgörande för möjligheterna till kontakt mellan värdsamhället och migranterna. Brist på lämpliga bostäder förvärrar segregationen vilket motverkar den sociala sammanhållningen och därmed integrationen (COM(2020)758, s.15). Även om åtgärder för utbildning och bostäder nämns i båda handlingsplanerna förtydligar därmed den senare hur åtgärderna kan bidra till integration genom att migranter och infödda möts. Utifrån studiens analyschema är det därför tydligt att utvecklingen mellan åren har starka kopplingar till kontaktteorin. Utvecklingen går även att koppla till den tidigare forskningen om kontaktteorin som argumenterar för vikten av att infödda och migranter möts i exempelvis skolor eller i olika stadsdelar (Escandell & Ceobanu, 2009, s.44-45).

Som beskrevs i avsnitt 4.2 lägger handlingsplanen från 2020 mer vikt vid åtgärder för att inkludera migranter med personliga egenskaper som försvårar integrationen. En egenskap som riskerar att försvåra en individs möjlighet till integration kan vara personens kön (COM(2020)758, s.7). Redan 2016 främjade kommissionen åtgärder för att kvinnor ska integreras på arbetsmarknaden samt att de ska ha samma tillgång till språkkurser som män (COM(2016)377). I handlingsplanen från 2020 läggs mer fokus på de hinder som kvinnor möter och som försvårar integrationen. Oftast tar kvinnor mer ansvar för hushåll och barn än män vilket gör det svårare för dem att delta i samhället och skaffa ett socialt nätverk. I arbetet för ökad integration har kommissionen därför som mål att kvinnor ska ha samma möjligheter att vara en del av samhället som männen (COM(2020)758). Med andra ord är det tydligare i handlingsplanen från 2020 att mötet med värdsamhället är något som många invandrarkvinnor går miste om vilket försvårar integrationen.

I båda handlingsplanerna anses social integration och att delta i samhället vara viktigt men det beskrivs på olika sätt mellan åren. År 2016 menade kommissionen att samhällsdeltagande i form av politiskt engagemang och att skapa kontakter via kultur- och idrottsaktiviteter kunde förbättra integrationsresultaten (COM(2016)377, s.13). År 2020 läggs ännu större vikt vid hur mötet mellan migranter och värdsamhällets medborgare bidrar till integrationen. Främjandet av interkulturella dialoger på arbetsplatsen, i skolan, via trossamfund och föreningar skapar ett mer inkluderande och sammanhållet samhälle. När människor med olika bakgrunder möts ute i samhället minskar främlingsfientligheten och exkluderingen samtidigt som respekten för andra sociala grupper ökar (COM(2020)758, s.21-22).

Således finns det flera skillnader mellan handlingsplanerna som tyder på att kommissionen anser att mötet mellan migranter och värdsamhället är av stor betydelse för integrationen inom många områden. Att delta i samhället framställs som viktigt i båda handlingsplanerna men den senare lägger mer fokus på hur den interkulturella dialogen underlättar integrationen. Dessutom beskriver handlingsplanen från 2020 även hur utbildning och bostadsfrågan är avgörande för chanserna att mötas i samhället och motverka segregationen. Utifrån studiens analyschema kan skillnaderna mellan åren tydligt kopplas till det kontaktteoretiska perspektivet vilket tyder på att kommissionen tagit mer hänsyn till perspektiv kopplade till kontaktteorin i den nya handlingsplanen.

Sammanfattningsvis, ovanstående stycken har beskrivit framträdande skillnader i kommissionens handlingsplaner för integration mellan 2016 och 2020. Resultatet har visat att både det hotteoretiska- och kontaktteoretiska perspektivet kan kopplas till den utveckling som har skett mellan åren. De skillnader handlingsplanerna har påvisat tyder på att åtgärder för att förhindra att europeiska samhällen och värderingar hotas såväl som åtgärder för ökad interkulturell kontakt har blivit allt viktigare. I och med att åtgärder mot radikaliserings och våldsbejakande extremism inte nämndes alls i handlingsplanen från 2016 har det hotteoretiska

perspektivet fått mest ökat inflytande mellan åren. Hotteoriernas ökade inflytande innebär dock inte att de är mest lämpade för att förstå kommissionens nuvarande visioner. Interkulturell kontakt och samverkan mellan olika grupper beskrivs övergripande som ett viktigt integrationsverktyg inom flera politikområden i handlingsplanen från 2020. Därför kan kontaktteorin anses bäst lämpad för att förstå kommissionens nuvarande visioner även fast mycket talar för att teorierna är kompletterande snarare än konkurrerande.

5. Diskussion och slutsats

En jämförande analys av kommissionens handlingsplaner för integration visade på många skillnader i form av förslag till nya politiska prioriteringar eller uppdateringar av befintliga åtgärder. Det visade även på skillnader gällande vilka som inkluderades i handlingsplanens åtgärder och det var tydligt att världsläget hade förändrats mellan åren och att nya erfarenheter bidrog till att nya åtgärder behövde implementeras. Som den tidigare forskningen nämnde har frågor om europeisk integration blivit viktigare i och med det ökade inflödet av migranter i samband med flyktingkrisen och att lyckas integrera alla i lokalsamhället är en av de största utmaningarna Europa står inför (De Coninck & Matthijs, 2020, s.25). Med det som utgångspunkt jämfördes Europeiska kommissionens handlingsplaner åren 2016 och 2020 då det var en tidpunkt Europa stod inför många utmaningar inom migration- och integrationspolitiken. Innan handlingsplanen från 2020 publicerades hade dessutom Europa ställts inför en hälsokris, covid-19, som försvårade situationen för migranter (Passini & Speltini, 2022). Pandemins konsekvenser gjorde det tydligt att det fanns brister och behov av förbättringar i handlingsplanen, bland annat inom arbets- och utbildningssektorn (COM(2020)758).

Genom att studera handlingsplanerna utifrån hot- och kontaktteorin gavs en förståelse för hur skillnader mellan åren kan förstås utifrån teorierna samt vilken teori som mest lämpad för att förstå kommissionens nuvarande visioner. Med hjälp av analys-schemat som presenterades i avsnitt 3.2.1 kunde frågor ställas till materialet och att analysera skillnaderna i hur de båda handlingsplanerna gav svar på frågorna gjorde det enklare att besvara uppsatsens frågeställningar. Som presenterades i uppsatsens resultatdel fokuserade handlingsplanen från 2020 mer på åtgärder för att få invandrare att anpassa sig till värdlandets kultur samt att förhindra spridningen av extremistiska ideologier (COM(2020)758) jämfört med 2016. Utifrån analys-schemat samt tidigare forskning kan det kopplas till att invandrare ses som ett hot och ökat utrymme för sådana åtgärder kan därför förstås med hjälp av hotteorierna (Stockemer et al, 2020). I handlingsplanen från 2020 framställs även det interkulturella mötet som viktigare för integrationen vilket tyder på att både hot- och kontaktteorin kan bidra till att förstå skillnaderna mellan handlingsplanerna. Att hotteorierna fått mest ökat inflytande mellan åren kan bero på att främjandet av möten mellan olika sociala grupper var ett prioriterat område för kommissionen redan 2016.

Samtidigt som analysen visat på skillnader mellan åren gav den senare handlingsplanen även en förståelse för kommissionens nuvarande visioner i arbetet för integration av migranter. Utifrån de frågor som presenterades i analys-schemat visade handlingsplanen från 2020 att stort fokus låg på att migranter ska delta i och möta värdsamhället. Bland annat menar kommissionen att åtgärder för att underlätta interkulturella möten i skolor, på arbetsplatsen, i bostadsområden eller via idrottsföreningar motverkar främlingsfientlighet och segregation samtidigt som det bidrar till integrationen (COM(2020)758, s.21). Sådana åtgärder går enligt analys-schemat och tidigare forskning att koppla till kontaktteorin vars utgångspunkt är att mötet mellan olika grupper minskar fördomar gentemot varandra (Koos & Siebel, 2019; Krouwel et al, 2006; Hewstone & Swart, 2011). Därför kan kontaktteorin anses mest lämpad för att förstå kommissionens nuvarande visioner om integration.

Avslutningsvis har uppsatsen förklarat hur skillnader i kommissionens handlingsplaner samt hur kommissionens nuvarande visioner och åtgärder för integration av migranter kan förstås med hjälp av de hot- och kontaktteoretiska perspektiven. Det har bidragit till en djupare inblick i vilka aspekter EU tar hänsyn till i utformandet av de gemensamma

integrationsåtgärderna. Förståelse för EU:s integrationsarbete är viktigt eftersom det är betydande för medlemsstaterna och EU:s medborgare. Inte minst med tanke på att kommissionen stöttar medlemsstaterna i form av finansiellt stöd och förslag på åtgärder i syfte att förbättra integrationspolitiken (COM(2016)377; COM(2020)758). Skapandet av handlingsplanen från 2016 bidrog till att många medlemsstater såg över och förbättrade sina nationella integrationsstrategier (COM(2020)758, s.4). Hur väl den senare versionen bidragit till implementerandet av mer effektiva integrationsåtgärder lär redovisas i samband med handlingsplanens halvtidsöversyn i slutet av 2024.

Som tidigare nämndes var tidsaspekten avgörande för den mängd material som valdes och låg därför även till grund för hur frågeställningarna formulerades. Att inkludera fler texter i analysen hade således kunnat ge en bredare förståelse för skillnader mellan åren. En annan aspekt som kan påverka resultatet negativt är att mina tidigare förkunskaper och fördomar riskerar att leda till feltolkningar av materialet. För att minska risken att det ska inverka på resultatet utgick studien från den avsändarorienterade tolkningsstrategin som fokuserar på avsändarens syfte med publikationen (Boréus & Bergström, 2018, s.32). I mitt fall innebar det att fokusera på kommissionens avsikter med handlingsplanerna. Som hjälp med att förstå handlingsplanerna utifrån uppsatsens teoretiska ramverk användes ett analyschema med frågor som ställdes till texterna samt exempelargument från vardera teori. Risken med att utgå för mycket från ett förbestämt analysinstrument är att viktiga avsnitt i handlingsplanerna kan missas ifall de inte tydligt kan kopplas till analyschemat. Med andra ord kan analyschemat ha brister som gör att det inte täcker alla viktiga aspekter. Att utgå från olika exempelargument kan dessutom leda till att andra formuleringar som hade varit relevanta missas i handlingsplanerna. För att förhindra det gjordes både analyschemat samt innehållsanalyserna utifrån en relativt öppen tolkning kring hur teorierna kunde kopplas till de skillnader undersökningen fann.

Vidare öppnas nya fält för att fortsätta studera integration av migranter i Europa, exempelvis genom att jämföra hur olika europeiska länder alternativt specifika städer arbetar i frågan. Att studera skillnader mellan olika platser i Europa hade bidragit till forskningen genom bättre kunskap för vad som skiljer länder åt och hur det kan förklaras. Dessutom menar kommissionen att jämförande studier om medlemsstaternas integrationspolitik hade kunnat bidra till ömsesidigt lärande (COM(2020)758, s.25). Ett annat förslag på vidare forskning är att omformulera uppsatsens frågeställningar och inkludera andra relevanta policydokument alternativt andra teorier för att få en bredare förståelse för EU:s arbete med att stödja migranter eller andra utsatta grupper. Det hade även varit intressant att intervjua migranter om vilka utmaningar de har upplevt med att integreras i Europa för att förstå forskningsfältet utifrån ett perspektiv där även migranternas upplevelser inkluderas.

Referenser

Boréus, Kristina och Bergström, Göran. (2018). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Fjärde upplagan. Lund: Studentlitteratur.

Boverket, (2023), *Något lättare för kommuner att ordna bostad åt nyanlända*, <https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/bostadsmarknad/olika-grupper/nyanlanda/>, hämtad 2023-11-18.

Börzel, Tanja A. & Risse, Thomas. (2018). "From the euro to the Schengen crises: European integration theories, politicization, and identity politics". *Journal of European Public Policy* 25 (1): 83-108. <https://doi.org/10.1080/13501763.2017.1310281>

COM(2016)377. Handlingsplan för integration av tredjelandsmedborgare. Tillgänglig: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?qid=1632298272980&uri=CELEX%3A52016DC0377>

COM(2020)758. Handlingsplan för integration och inkludering för 2021–2027. Tillgänglig: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/ALL/?uri=COM%3A2020%3A758%3AFIN>

Crawley, Heaven. (2021). "The Politics of Refugee Protection in a (Post)COVID-19 World". *Social Sciences* 10 (81): 1-14. <https://doi.org/10.3390/socsci10030081>

De Coninck, David & Matthijs, Koen. (2020). "Who is allowed to stay? Settlement deservingness preferences towards migrants in four European countries". *International Journal of Intercultural Relations* 77: 25-37. DOI: 10.1016/j.ijintrel.2020.05.004

Esaiasson, Peter., Gilljam, Mikael., Oscarsson, Henrik., Wängnerud, Lena & Towns, Ann. (2017). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts juridik.

Escandell, Xavier & Ceobanu, Alin M. (2009). "When contact with immigrants matters: threat, interethnic attitudes and foreigner exclusionism in Spain's Comunidades Autónomas". *Ethnic and racial studies* 32 (1): 44-69. <https://doi.org/10.1080/01419870701846924>

EU, (2016), *Migrationsinfo*, <https://www.migrationsinfo.se/migration/eu/>, hämtad 2023-11-05.

Europaparlamentet, (2023), *Orsakerna bakom migration: Varför migrerar människor?*, <https://www.europarl.europa.eu/news/sv/headlines/world/20200624STO81906/orsakerna-bakom-migration-varfor-migrerar-manniskor>, hämtad 2023-11-17.

European Commission, (u.å), *Action plan on the integration and inclusion*. https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/legal-migration-and-integration/integration/action-plan-integration-and-inclusion_en, hämtad 2023-11-21.

Giovanis, Eleftherios & Akdede, Sacit Hadi. (2021). "Integration Policies in Spain and Sweden: Do They Matter for Migrants' Economic Integration and Socio-Cultural Participation?". *SAGE open* 11 (4): 1-17. DOI: 10.1177/21582440211054476

Hewstone, Miles & Swart, Hermann. (2011). "Fifty-odd years of inter-group contact: From hypothesis to integrated theory". *British Journal of Social Psychology* 50 (3): 374-386. DOI: 10.1111/j.2044-8309.2011.02047

Koos, Sebastian & Seibel, Verena. (2019). "Solidarity with refugees across Europe. A comparative analysis of public support for helping forced migrants". *European Societies* 21 (5): 704-728. <https://doi.org/10.1080/14616696.2019.1616794>

Krouwel, André., Boonstra, Nanne., Duyvendak, Jan Willem & Veldboer, Lex. (2006). "A Good Sport?: Research into the Capacity of Recreational Sport to Integrate Dutch Minorities". *International review for the sociology of sport* 41 (2): 165-180. DOI: 10.1177/1012690206075419

Laksevics, Karlis., Franz, Yvonne., Haase, Annegret., Nasya, Bahanur., Patti, Daniela., Reeger, Ursula., Ieva, Raubisko., Schmidt, Anika., Suvajevs, Andris. (2023). "The permanent regime of temporary solutions: Housing of forced migrants in Europe as a policy challenge". *European urban and regional studies*, 1-7. <http://doi.org/10.1177/09697764231197963>

Larsson, Göran & Spielhaus, Riem. (2013). "Narratives of Inclusion and Exclusion: Islam and Muslims as a Subject of European Studies". *Journal of Muslims in Europe* 2(2): 105-113. DOI: 10.1163/22117954-12341272

La Spina, Encarnación. (2022). "Reforming the Reception and Inclusion of Refugees in the European Union: Utopian or Dystopian Changes?". *Social Inclusion* 10 (3): 15-25. <https://doi.org/10.17645/si.v10i3.5222>

Lavenex, Sandra. (2018). "'Failing Forward' Towards Which Europe? Organized Hypocrisy in the Common European Asylum System". *Journal of Common Market Studies* 56 (5): 1195-1212. DOI: 10.1111/jcms.12739

Niemann, Arne & Zaun, Natascha. (2018). "EU Refugee Policies and Politics in Times of Crisis: Theoretical and Empirical Perspectives". *Journal of common market studies* 56 (1): 3-22. DOI: 10.1111/jcms.12650

Nikolić, Bruno & Pevcin, Primož. (2022). "How to improve sustainability of the Schengen agreement on open borders?". *International migration* 60 (1): 244-257. DOI: 10.1111/imig.12850

Passini, Stefano & Speltini, Giuseppina. (2022). "Cleanliness and prejudice in times of pandemic". *Journal of community and applied social psychology* 32 (5): 974-982. DOI: 10.1002/casp.2595

Regeringskansliet, (u.å), *Integration*, <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/integration/>, hämtad 2023-11-17.

Rottman, Susan Beth. (2023). "Forced Migration and the Politics of Belonging: Integration Policy, National Debates and Migrant Strategies". *International Migration Review* 1-14. DOI: 10.1177/01979183231195284

Schmidt, Vivien A. (2020). "Theorizing institutional change and governance in European responses to the Covid-19 pandemic". *Journal of European Integration* 42 (8): 1177-1193. <https://doi.org/10.1080/07036337.2020.1853121>

Stockemer, Daniel., Niemann, Arne., Unger, Doris., Speyer, Johanna. (2020). "The "Refugee Crisis," Immigration Attitudes, and Euroscepticism". *International Migration Review* 54 (3): 883-912. DOI: 10.1177/0197918319879926

van Selm, Joanne., Ferris, Elizabeth & Donato, Katharine M. (2020). "Complementary Pathways to Protection: Promoting the Integration and Inclusion of Refugees in Europe?". *The Annals of the American Academy of Political and Social Science* 690 (1): 136-152. <https://doi.org/10.1177/0002716220935868>

Wolf, Marie & Ossewaarde, Marinus. (2018). "The political vision of Europe during the 'refugee crisis': missing common ground for integration". *Journal of European Integration* 40 (1): 33-50. DOI: 10.1080/07036337.2017.1404054

